

Zaterdag 30 juni 1917 – ochtendeditie

Schollaert.

Havre, 29 juni. Schollaert, voorzitter van de Belgische kamer en minister van staat, is vanavond om negen uur na een wrede doodstrijd tengevolge van een nierziekte op de leeftijd van 67 jaar overleden.

Schollaert was herhaaldelijk deken van de orde der advocaten, en gemeenteraads-, staten- en kamerlid. Hij werd in 1889 minister van binnenlandse zaken, was van 1895 tot 1899 voorzitter van de kamer, van 1901 tot 1908 eerste minister, van 1908 tot 1911 minister van wetenschappen, kunsten en landbouw. Hij deed de wet aannemen, die de loting afschafte en diende het ontwerp in nopens leerplicht met de zogenaamde schoolbon. In 1912 werd hij opnieuw voorzitter van de kamer. In augustus 1914 stichtte hij het steuncomité voor oorlogsinvaliden. Het oudste lid van de kamer, Colaert, afgevaardigde voor Ieper, zal hem voorlopig vervangen.

Zaterdag 30 juni 1917 – avondeditie

Van der Velde aan het woord.

Stockholm, 30 juni. Ik had minister Van der Velde na zijn terugkeer uit Rusland om een onderhoud verzocht. Van der Velde heeft daarop in de eerste plaats de volgende verklaring opgesteld, die hij mij overhandigde om haar in de N.R.C. te publiceren. Ze luidt:

Wij, De Man, de Brouckère en ik, zijn met een drievoudig doel naar Rusland gegaan. In de eerste plaats om ons streven in overeenstemming te brengen met Henderson Thomas en andere

socialisten, die vreesden dat onder invloed van Duitsland en de Zimmerwalders, zekere Russische elementen aan een afzonderlijke vrede zouden kunnen denken. In de tweede plaats om tegenover het revolutionaire proletariaat van Rusland op te komen voor de zaak van België, dat slechts in deze oorlog gegaan is om zijn internationale verplichtingen te vervullen en om op te komen voor het mandaat, dat Europa het had toevertrouwd.

In de derde plaats was de opvatting van de grote meerderheid der Belgische arbeiderspartij inzake de Conferentie of juist in zake de Conferentie van Stockholm uiteen te zetten.

Ten aanzien van het eerste punt is onze ervaring, dat niemand in Rusland, tot een afzonderlijke vrede geneigd is. In Sint-Petersburg zijn de uiterste elementen ervan overtuigd, dat het nieuwe Rusland de zaak van de Entente niet in de steek kan laten, zonder de zaak van de revolutie te compromitteren, en zonder zich aan het Duitse imperialisme over te leveren.

Aan het front, waar wij veertien dagen doorgebracht hebben, hebben de verbroederingen opgehouden. Wij hebben ons er persoonlijk van kunnen overtuigen, dat men van loopgraaf tot loopgraaf geen propagandamanifesten meer verzendt, maar wel kogels.

Ik zou de opmerkzaamheid willen vestigen, op de laatste revolutie der raden van afgevaardigden van arbeiders en soldaten, waarin men na verkondiging van de zuiverste Zimmerwald-theorieën, eindigt met de nadruk te leggen op de noodzakelijkheid om alle defensieve en offensieve krachten van het leger en van de revolutie te verhogen, waarbij het aan de opperste leiding moet worden overgelaten om te bepalen wanneer de opmars zal plaats hebben.

Wat het tweede punt aangaat was ik geneigd tot de opvatting, dat voor de Russische arbeiders en boeren, het kleine België slechts een stip op de kaart is. Het is echter het verrassendste onder het vele verrassende, dat wij in deze zes weken gezien hebben en hebben kunnen constateren, dat integendeel geen land onder de geallieerden een zodanig medegevoel opwekt als het onze. Overal bij de talloze feestelijkheden en vergaderingen, die geheel Petersburg tot zich trokken, was het voldoende de naam België uit te spreken om eindeloze bijvalsbetuigingen op te wekken.

Hetzelfde ondervonden wij aan het front, waar wij drie Russische legers hebben bezocht, afgezien nog van het Roemeense leger, waar de ontvangst geheel gelijk was. De soldaten en het arbeiderscomité in elk van deze legers hebben ons opgedragen, het bezette België te doen weten, dat de Russische soldaten de verplichting overnemen, de wapens niet eerder neer te leggen, alvorens België, vrij, werkelijk vrij in een vrij Europa is, en voor het onrecht dat België is aangedaan, ten volle is goedge maakt.

Op de dag zelf van ons vertrek spraken wij voor 600 afgevaardigden van het Congres der Sovjets. In zijn rede van antwoord legde toen de voorzitter Tseidtse in naam van de gehele vergadering de volgende verklaring af: Zeg aan het Belgische proletariaat, dat de zaak van België ons even dierbaar is als die der Russische revolutie zelf.

Nopens het derde punt, is er niet slechts één Stockholmse conferentie, er zijn er drie, nl. die van Zimmerwaldt, van het Nederlands-Scandinavische comité en van de Sovjets.

Over de Zimmerwalder conferentie zeg ik niets. De internationale van Grimm is de onze niet.

Toen ik voor de eerste maal in Stockholm kwam, heb ik gelegenheid gehad te zeggen wat ik dacht van het initiatief van het Nederlands-Scandinavisch comité. De protesten van de Belgische delegatie, in de volle vergadering, waaraan een Duitse meerderheid deelnam werden staande gehouden.

Daarentegen hebben de afzonderlijke conferenties, die wij aanbevolen hebben, onbetwistbaar nuttige resultaten gehad, voor wat betreft de vorming van een openbare mening.

Ten aanzien van het initiatief der Sovjets, verwijs ik naar de brieven, die wij in overleg met Henderson Thomas aan de sovjets hebben gezonden.

Uit Oosthoven (België) wordt aan het Eindhovensche Dagblad gemeld:

Naar wij reeds lange tijd geleden gemeld hebben, werd de heer Alphonse Emssens met zijn boswachter in hechtenis genomen en naar Turnhout overgebracht.

De heer Emssens, een grootgrondbezitter, werd veroordeeld tot 8 jaar gevangenisstraf. Zijn boswachter kreeg 9 maanden hechtenis.

Waarvoor beiden gestraft zijn, is onbekend.

Verleden week verschenen beiden voor de krijgsraad in Antwerpen.

De straf van de heer Emssens werd met 3 jaar verminderd en nog dezelfde dag werd de veroordeelde naar Duitsland overgebracht.

In de omtrek van Postel is men op straf van hoge boete of gevangenis verplicht alle schoenen en leer aan te geven.

Aan dat besluit moest voor 29 dezer voldaan zijn.

Een besluit van de Belgische regering van 4 dezer heeft de Nationale Gendarmerie in België opnieuw ingericht. De verdeling van het korps over het land is naar een beter plan doorgevoerd dan voor de oorlog het geval was. Deze maatregelen zijn volgens de overwegingen die aan het besluit voorafgaan genomen, "om de taak te vergemakkelijken van de overheden, gelast de rechten van onze landgenoten te doen eerbiedigen in geval van algehele of gedeeltelijke vrijmaking van het grondgebied" en reeds zijn twee betrekkingen van kapitein in het leven geroepen, om door de minister van oorlog aangesteld te worden in het gedeelte van het grondgebied dat het eerst zal vrij komen.

De zielstoestand van de krijgsgevangenen.

Volgens een bericht in Medical Record zou 1 op de 10.000 krijgsgevangenen in Duitsland zelfmoord hebben gepleegd, een getal, dat geen verbazing behoeft te wekken, als men de omstandigheden bedenkt, waarin deze lieden verkeren. Overigens bericht bisschop Herbert Bury omtrent een bezoek aan het burgergevangenenkamp te Ruhleben, dat hij bij de grote bevolking van dit kamp geen tekenen van neerslachtigheid of gebrokenheid kon waarnemen. Gedurende twee jaar zijn 60-70 personen wegens psychische verschijnselen opgenomen in een nabijgelegen sanatorium onder leiding van de psychiater Weiler. In allerlei vakken wordt onderwijs gegeven, en er is een wel ingericht biologisch laboratorium.

De correspondent van het Handelsblad te Brussel schrijft op 21 juni:

Telkens wanneer een besluit verschijnt, houdende benoeming van enkele nieuwe personen tot hoge bestuursambten in het departement van Kunsten en Wetenschappen, gaat men onwillekeurig denken, dat zullen nu wel de laatste zijn. Maar het

komt altijd verkeerd uit. Het duurt maar kort, of weer gewaagt het Gesetzblatt van nieuwe benoemingen – waaronder er dan vaak zijn die niet zonder enige felheid worden besproken. Nu weer ...

Het wil me voorkomen, dat met de nieuwe benoemingen is beoogd, een nieuwe dienst bij het ministerie van Kunsten en Wetenschappen tot stand te brengen – nl. een Vlaamse dienst voor de schone kunsten. De leiders van deze dienst zullen nu zijn, volgens de bekengemaakte verordening:

Directeur-generaal, de heer Prof. von Ziegesar, die, één enkele maal, indertijd aan Van Nu en Straks heeft meegewerkt, onder de naam Jef Haller en sedertdien ook wel, onder dezelfde naam, een paar bundels poëzie de wereld heeft ingezonden;

Directeur, Raphaël Verhulst, u, meen ik, overbekend;

Ook directeur, de kantonale schoolopziener Frans Schoonjans, te Kortrijk;

Afdelingschef, de heer Jozef Van den Eynde, die, aan vele hier verschijnende of verschenen hebbende tijdschriften heeft meegewerkt.

Daarentegen meldt een ander besluit dat Paul Gilson, de beroemde componist van La Mer, die tot dusver het ambt waarnam van inspecteur der muziekscholen van het rijk, voortaan zijn bevoegdheid beperkt ziet tot die van het Vlaamse land.